

УДК 72.01

ОСВІТЛЕННЯ У ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ (НА ПРИКЛАДІ СКВЕРІВ У ДНІПРІ, РЕАЛІЗОВАНИХ КОМПАНІЄЮ EXROLIGHT)

Кушнарьова Д. Ю.¹, студ., Славінська Г. М.², ст. викл.

ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Українського державного університету науки і технологій

¹24025arc.kushnarova@365.pdaba.edu.ua, ²slavinska.hanna@pdaba.edu.ua

Постановка проблеми. У сучасному урбаністичному середовищі роль освітлення давно вийшла за межі суто функціонального призначення. Світло стало інструментом художнього вираження, здатним трансформувати сприйняття міського простору, створювати настрій, акцентувати увагу, формувати емоційний зв'язок між людиною та навколишнім середовищем. Особливо це актуально у проектуванні та оновленні громадських просторів – таких як сквери, парки, площі. У цьому контексті освітлення відіграє центральну роль у формуванні художнього образу простору, його візуальної ідентичності та атмосфери.

Мета дослідження. Проаналізувати роль освітлення у формуванні художнього образу громадських просторів на прикладі реалізованих проєктів у місті Дніпро, виконаних компанією Exrolight.

Результати дослідження. Світло у громадських просторах виконує не лише функціональну роль, а й художню, формуючи унікальну атмосферу та візуальну ідентичність. Реалізовані компанією Exrolight проєкти у Дніпрі (Бульвар Мистецтв, сквер на Успенській площі, Південний бульвар, сквер «Прибережний», бульвар Яворницького) є прикладами креативного та індивідуального підходу до світлового дизайну. Світлові сценарії враховують історичний контекст, архітектурне середовище, природні елементи, та створюють нові художні образи простору.

Привносячи естетичну складову освітлення в міське середовище, необхідно враховувати взаємодію світла й архітектурної форми у всіх її видах і категоріях (простір, обсяг, пластика, кольори). При розробці вечірнього світлового образу об'єкта можливі два принципово різних напрямки творчого пошуку: подоба його «денному» образу або створення специфічного нічного, декоративно-театралізованого «контробразу», що не має прямих зорових аналогів в умовах природного освітлення і має власні виразні якості. Для пам'ятників архітектури, історії, культури й монументального мистецтва, зорові стереотипи яких уже склалися у свідомості, більш природний перший шлях. Для сучасних споруд творчо продуктивний другий [1].

Яскравим прикладом використання світла як художнього засобу є проєкти компанії Exrolight, яка реалізувала низку унікальних рішень у місті Дніпро. Освітлення в скверах, над якими працювала ця студія, демонструє, як можна за допомогою світлового дизайну змінити ставлення містян до публічних просторів, зробити їх більш привабливими, естетично цілісними та виразними у темний час доби.

У Дніпрі останніми роками відбулося кілька важливих реновацій до яких долучилася команда Exrolight. Серед найяскравіших прикладів – Бульвар Мистецтв на вулиці Короленка, сквер на Успенській площі, Південний Бульвар, сквер «Прибережний» та бульвар на Яворницького. У кожному з цих проєктів компанія використала індивідуальний підхід до світлового сценарію, враховуючи історичний контекст, навколишню архітектуру та природне середовище.

Бульвар Мистецтв (Boulevard of Arts) на вулиці Короленка у центрі Дніпра став креативним простором завдяки авторському світловому дизайну з використанням неінтинсивного “артового” світла. Концепція поєднує каустичні хвилі, тематичні проєкції,

перфоровані крафтові світильники та інтерактивний медіаекран. Інсталяції підкреслюють творчий дух простору й дозволяють кожному відчути себе митцем.

В освітленні Успенської площі Expolight акцентували на взаємодії людини з простором через динамічне світло. Світлові лінії на медіабруківці реагують на рух, символізуючи зв'язок містян із містом. Атмосфера змінюється відповідно до подій та свят, створюючи комфортне середовище. Додатково підсвічено фасад культурного центру та дитячий майданчик із гобо-проекторами, що проєктують сузір'я [2].

Головним елементом Південного бульвару стала найдовша в Україні світлова інсталяція струмка довжиною 200 метрів, що символічно відтворює підземну річку Половицю, яка колись протікала цим місцем. Освітлення поєднує функціональні світильники, підсвітку дерев і динамічне освітлення самого струмка. Завдяки динамічним світловим ефектам створюється ілюзія течії навіть тоді, коли вода відсутня. Світлові рішення допомагають уникати зайвого світлового забруднення, водночас зберігаючи естетичність і комфорт. Центральним акцентом композиції є також 7-метрова скульптура Атланта.

У сквері «Прибережний» реалізували першу у світі перманентну лазерно-світлову аудіоінсталяцію, що перетинає 500-метрову протоку. Промені спрямовані на дерева протилежного берега, де створюються світлові та звукові ефекти. Лазери відбиваються у воді, проєктуючи сюжети про місто. Шоу проходить щотижня, адаптується до свят, і є частиною загальної системи освітлення парку. Реалізація вимагала складної інженерії та роботи з нерівномірними кронами дерев [2].

Бульвар Яворницького, розташований в історичній частині міста, має терасну структуру та завершується величною колонадою. Архітектурні елементи підкреслені теплим і нейтрально-білим прихованим освітленням, яке створює затишну атмосферу. Деревя вздовж бульвару також м'яко підсвічені теплим світлом. Особливий акцент – трафаретні світильники, що відкидають ажурні тіні на пішохідну частину. Колонада завдяки освітленню стала візуальним акцентом у композиції простору, а світильники навпроти неї створюють акварельну динаміку з м'якою зміною кольорів.

Висновки. Світло в громадських просторах – це більше, ніж технічний елемент. Це – мова, якою простір «розмовляє» з людиною. Завдяки проєктам Expolight у Дніпрі ми можемо спостерігати, як продуманий світловий сценарій змінює атмосферу скверу, робить його мистецьки цілісним, безпечним, привабливим і сучасним. Освітлення стає не лише засобом бачити, а й засобом відчувати, пізнавати і взаємодіяти з містом. І приклад Дніпра доводить, що грамотне освітлення може підняти значущість навіть невеликого скверу до рівня культурного символу міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лісна О. І. Декоративно-художнє освітлення архітектурного середовища : навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2010. 275 с.
2. Expolight : офіційний сайт студії світлового дизайну. URL: <https://expolight.net>